No. 170. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk NIEUWS-BLAD,

Donderdag 19 Julij.

Frankrijk.

Parijs, den 16den Julij.

In de staatkundige kringen der geschriften van den dag houdt men zich nog voortdurend bezig met de bijzondere onderscheiding met welke de maarschalk *Soult* in Engeland is ontvangen geworden. De maarschalk heeft daardoor in veler oogen wederom een groot staatkundig gewigt gekregen, 't welk hij, sedert hij vóór eenige jaren het ministerie verliet, verloren had. De lieden die de inzigten van dezen ouden generaal van het keizerrijk deelen, meenen nu, dat het niet anders kan, of de maarschalk *Soult* moet, zoo niet binnen kort, dan ten minste kort bij of na de opening der nieuwe jaarlijksche zitting van de kamers, aan het hoofd van de zaken komen. Van den anderen kant zien er velen niet in, al mogt de loop van zaken tot eene verandering van ministers leiden, hoe men, met den maarschalk aan het hoofd, een nieuw kabinet zal kunnen krijgen, tenzij men denzelven de handen ruim liet en hij zelf zijne lieden koos, hetwelk men natuurlijk van het bekend karakter des Konings niet verwachten kan. Reeds nu zegt men, dat het aanzien en de onderscheiding den heer *Soult* te Londen te beurt gevallen, op de Tuilerien juist niet bijzonder veel genoegen hebben verwekt. Men zou daar weinig er in zien, om hem aan het hoofd van het ministerie te plaatsen, vermits hij slechts zijn wil aan dien des Konings onderwierp, en men herinnert zich, dat het juist dit punt was, - dat hij namelijk niet in alles met de daad president van den raad konde zijn, gelijk hij het in naam was, - hetwelk hem vroeger deed besluiten het ministerie te verlaten.

— Men neemt thans de bevalling der hertogin van Orleans niet voor tusschen den 20sten en 30sten augustus te gemoet te zien. Die van de hertogin van Würtemberg wordt dagelijks verwacht.

— De hertog van Nemours zal, naar men verneemt, den 18den dezer van Londen vertrekken.

— De prins van *Joinville* wordt heden avond hier verwacht; reeds zijn zijne equipagien aangekomen. De bladen zijn thans gevuld met de bijzonderheden der luisterrijke ontvangst die men den jongen prins te Brest heeft aangedaan.

— Het *Journal des Débats* behelst eene opgave van de troepen kavallerie, die zich te Luneville in een legerkamp vereenigen moeten. Dezelven zullen bestaan uit vier brigades, te zamen sterk 16 eskadrons lansiers en dragonders en 16 eskadrons kurassiers, benevens twee batterijen rijdende artillerie. Het opperbevel over dit kamp is aan den hertog *van Nemours* opgedragen.

— Sedert lang is er gesproken geworden van de weder-oprigting eener koninklijke kapel, welke met de julij-revolutie was afgeschaft; het schijnt dat daarvan nu met der daad werk gemaakt wordt. Men heeft reeds eene lijst van de zang- en toonkunstenaars opgemaakt, die tot de kapel zouden behooren; de kosten van derzelver inrigting schijnen intusschen nog al bezwaar op te leveren.

— Men zegt dat de luitenant *Laity* de vergunning verkregen heeft, om de hem opgelegde vijfjarige detentie te Parijs door te brengen.

— De heer *de Chateaubriand*, die thans op reis is naar de zuidelijke departementen van Frankrijk, zou aldaar een paar maanden verblijven en zich vervolgens naar Italie begeven, van waar hij eerst in het aanstaand voorjaar terug verwacht wordt. Bij gelegenheid van zijn verblijf in het zuiden des rijks, wil men, dat hij in het departement der Haute Garonne eene bijeenkomst met verscheidene aanzienlijke legitimisten zal hebben. De gezondheid van den heer *Chateaubriand* is, overigens steeds zeer wankelbaar.

— Terwijl de parijsche bladen verzekerd hadden, dat de infant don Francisco de Paula met zijne familie de vergunning had verkregen, om te Parijs te komen, vermeldt de courant van Languedoc in tegendeel, dat 's Prinsen agent te Parijs, de graaf *Parent*, voor zijnen meester niet anders had kunnen verwerven, dan de vergunning om de zeebaden te la Rochelle te gebruiken.

— Uit Bayonne schrijft men van den 12den dezer:

» Het gerucht heeft zich eensklaps door de spaansche noordelijke provincien verbreid, dat de noordsche mogendheden thans tot de erkenning van don *Carlos* besloten hadden. Tot dit gerucht schijnt aanleiding te hebben gegeven de komst in het karlistisch hoofdkwartier van den prins *Felix Lichnowski*. Dezelve is eenigen tijd te Weenen verbleven, alvorens zich weder bij don *Carlos* te vervoegen.

» *Munagorri* is er verre af van de partij te hebben opgegeven; men weet niet van waar hij de fondsen verkrijgt, waarmede hij dagelijks zijne talrijke rekruten moet bezoldigen. De soldaten die voor de artillerie bestemd zijn, zijn naar St. Sebastiaan gezonden om er zich te oefenen. De toenemende aangroeijing van de bataillons der onafhankelijkheid, heeft, naar men zegt, den gezegden chef doen besluiten, om de dagelijksche soldij van ieder man, van 1 frank op 50 centimes te verminderen.

Overigens wordt uit Spanje heden niets naders medegedeeld.

— Men heeft alhier tijdingen uit Smyrna. In het dagblad dier stad leest men, onder dagteekening van Konstantinopel van den 19den Junij:

» Dezer dagen zijn door de Porte verscheidene raadsvergaderingen gehouden, waarin, naar men zegt, bijzonder gehandeld is over de aanmatigingen van *Mehemed-ali*, in weerwil van de vertoogen der voornaamste Europesche kabinetten en het gedrag van den sultan, om een einde te maken aan eenen staat van zaken, die de ... het rijk in gevaar zoude brengen.

» Verscheidene vaartuigen der turksche vloot zijn achtereenvolgens naar de Zwarte zee en de zee van Marmora vertrokken ten einde krijgsmunitie en levensbehoeften in te laden. Het overig gedeelte van de vloot, 28 zeilen sterk, waaronder al de linieschepen, bevindt zich nog in den Bosporus. Omtrent het vertrek dezer zeemagt is onder het publiek nog niets bekend."

— Op de beurs was heden in de 5 pCt. rente eene geringe neiging tot daling; dezelve kwam van 111,55 op 111,45; de 3 pCt. hield zich beter; de handel had voor het overige weinig te beduiden. — De spaansche renten zijn heden bij den aanvang der beurs eensklaps tot 23 ¾ gerezen. Men zeide dat de heer *Aguado* zich aan zijne vroegere voorstellen bleef houden, slechts met dit onderscheid, dat hij thans gunstigen bepalingen voor de andere spaansche schuldeischers bedong. De notering was heden (16 Julij): 5 pCt. 111,45; 3 pCt. 80,95; Nap. renten 99; Sp. Ardoin. 23¾; Rente b. 102.

Duitschland.

Frankfort, den 14den Julij.

Uit Warschau schrijft men van den 8sten dezer:

» Gisteren werd hier de geboortedag van Z. M. den Keizer, die thans 42 jaar oud is, door eene plegtige dienst in alle kerken gevierd. De vorst-stadhouder ontving op het slot de gelukwenschen der aanzienlijke militaire en burgerlijke overheden, en gaf des avonds een luisterrijk bal, waarop de hier aanwezende vreemde generalen en officieren, de na het vertrek van Z. M. nog talrijk achtergeblevene keizerlijke adjudanten en de consuls der vreemde mogendheden, tegenwoordig waren. Wanneer de Keizer uit deze stad vertrokken is, melden onze dagbladen niet; het laatst wat men omtrent het verblijf van Z. M. alhier weet, is, dat Hoogstdezelve den 5den in het paleis Laschenski gedineerd heeft. Heden wordt in de dagbladen gemeld, dat de Aartshertog *Ferdinand von Este*, militair en burgerlijk gouverneur van Gallicië, eergisteren, sedert den 6den, naar Lemberg teruggekeerd is."

— In bijzondere berigten uit Berlijn leest men: » Sedert eenige weken is de sterfte hier weder toegenomen, en blijft het getal der overledenen verre beneden het getal der geborenen. Het gerucht

dat de cholera hier weder zou uitgebroken zijn, mag men echter als ongegrond beschouwen, en berust waarschijnlijk op bovengemelde daadzaak, die hier dan ook, als in gewone tijden, uiterst zeldzaam, de aandacht trekt.

— De Pruissische *Staats-Courant* deelt het gewone driejaarlijksche verslag, nopens de bevolking in Pruissen, mede. Daaruit blijkt, onder anderen, dat dezelve, met uitzondering van het vorstendom Neuchâtel, bedraagt 14,098,125 zielen; bij de laatste telling, in 1834, bedroeg dezelve 13,509,927 inwoners; leverende zulks dus eene vermeerdering van 588,158 op. Bij de eerste telling, na de herstelling van den tegenwoordigen staat van zaken in dit Rijk, in 1816, beliep de bevolking 10,349,031; thans, zoo als gezegd is, 14,098,125; zoodat dezelve sedert een aanwas van 3,749,094 heeft bekomen.

— Volgens de jongste badlijsten van Wiesbaden, bedroeg het aantal der daar aanwezige gasten den 6den dezer reeds drie duizend. Tegen de helft der maand, verwachtte men, dat het reizen der engelschen naar het vaste land een begin zou nemen, waardoor het genoemde aantal zeker nog zeer zou vergrooten.

Ook in Baden-Baden rekent men met zekerheid op de komst van vele engelsche familien. In een schrijven van daar van den [illegible], wordt stellig verzekerd, dat de Koning van Hanover het voornemen zou hebben die badplaats te bezoeken.

— Uit Mannheim meldt men, dat aan den gemeenteraad, door eene parijsche vereeniging, den voorslag gedaan is om onder billijke voorwaarden, de stad met uit jodenlijm bereid gas te verlichten. Het plan scheen de goedkeuring van den gemeenteraad reeds genoegzaam te hebben weggedragen.

— De Keurhessische standen-vergadering is den 12den dezer des middernachts, in naam van den Keurprins-Medaregent, gesloten geworden.

— Te München is den 11den aangekomen Z. K. H. de graaf *van Syracuse*, broeder des konings van Napels, met zijne gemalin, reizende onder den naam van graaf *Magliari*.

— In de *Münchener politische Zeitung* leest men een schrijven van den Nederrijn, volgens hetwelk de Paus van het keulsche domkapittel zou geëischt hebben dat het de jongste aan hetzelve gerigte breve, wegens de bevestiging van Dr. *Husgen*, binnen acht dagen na de ontvangst bekend zoude maken, onder bedreiging van het kapittel anders te ex-communiceren; en voorts, dat het kapittel zich tot Z. M. den koning van Pruissen zou wenden, met de bede, om den aartsbisschop van Keulen in zijne functien te herstellen, daar de H. Vader vast overtuigd was, dat Z. M. niet langer zijne wenschen, welke ook die van het kapittel en van alle katholijken waren, onvervuld zou laten. — De berigtgever voegt er bij, dat de president der Rijnprovincien, de heer *von Bodelschwing*, zelf aan het kapittel het doen van dezen stap zou aangeraden hebben; maar dat het kapittel verklaard had, denzelven niet te willen doen. — Dit berigt zal wel nadere bevestiging behoeven.

— In berigten uit Weenen, werdt gemeld, dat er den 8sten dezer op Schönbrunn een dankstond gehouden was, voor de volkomene herstelling van Z. M. den keizer van Oostenrijk. Hoogstdezelve werd alsdan binnen een paar dagen in de hoofdstad terug verwacht, onder anderen ook om het model van het monument voor wijlen keizer *Frans* te bezigtigen.

Reeds den 7den is mevrouw de hertogin van Berry, van haren gemaal, den graaf *Luchesi-Palli*, vergezeld, door Weenen gekomen, zich naar Kirchberg begevende. De hertogin stapte aan het keizerlijk verblijf af, alwaar vertrekken voor haar in gereedheid waren gebragt, en van waar zij zich kort daarop in eene hofkoets naar Schönnbrunn begaf, om hare opwachting bij het keizerlijk gezin te maken. De graaf *Luchesi* heeft dadelijk zijnen intrek in een der voornaamste hotels van Weenen genomen. Den 10den zouden de hertogin en haar gemaal derzelver reize voortzetten. Men verhaalde te Weenen dat de geldelijke omstandigheden van het verdreven koninklijk geslacht, zich in geen te besten toestand bevonden.

Men hield het thans voor zeker, dat er van de reis des rijkskanseliers, den prins *von Metternich*, naar den Johannisberg dit jaar weder niets zoude komen, daar, zoo wel uit hoofde van de ongesteldheid zijner gemalin, als door het verschuiven van de zamenkomst der vorname personaadjen te Töplitz, de reis van den oostenrijkschen minister naar Bohemen eerst op den 17den dezer bepaald was, en Z. D. reeds in het midden der volgende maand te Weenen terugverwacht werd.

— Van verscheidene kanten verneemt men thans dat personen van aanzien naar Töplitz vertrokken zijn, of zich tot hun vertrek derwaarts gereed maken. Onder anderen is de pruissische minister van buitenlandsche zaken den 15den uit Berlijn en de pruissische gezant te Weenen, vroeger gezant te 's Hage, de graaf *von Maltzahn*, den 9den uit de oostenrijksche hoofdstad naar de genoemde badplaats op reis gegaan. De russische generaal graaf *Witt* zou Weenen insgelijks verlaten om zijnen monarch te Töplitz te verwelkomen, terwijl hierboven het vertrek derwaarts van den prins *von Metternich* wordt aangekondigd.

— Men schrijft van den 27sten uit Konstantinopel, dat de grootadmiraal *Achmet-Fewsi*-pacha, aan boord van het admiraalschip *Fewsie*, den 21sten een luisterrijken maaltijd ter eere van den [illegible] gegeven heeft, die bij denzelven tegenwoordig was. Den volgenden dag had de turksche vlootvoogd de voorname staatsdienaars aan zijne tafel genoodigd.

Omtrent de verrigtingen der turksche vloot en de daarmede in verband staande aangelegenheden, verneemt men uit deze berigten niets.

In Konstantinopel had in de laatste helft der maand Junij een paar malen brand plaats gehad, bij welke meer dan tachtig huizen en winkels eene prooi der vlammen waren geworden.

Ook te Smyrna en Salonika waren thans quarantaine-inrigtingen tegen de pest daargesteld.

Nederlanden.

[illegible], den 17den Julij.

Z. K. H. de Erfprins *van Oranje* is den 12den, gelijktijdig met Prins *Wilhelm* van Pruissen (zoon des Konings), te Frankfort aangekomen en den volgenden dag van daar naar Wiesbaden vertrokken.

— Gisteren is door Z. K. H. prins *Frederik* der Nederlanden een dejeuner gegeven op het door Hoogstdenzelven onlangs aangekochte *Huis ter Horst*, waarbij tegenwoordig waren H. K. H. mevrouw de prinses *Albert* van Pruissen, H. K. H. prinses *Sophia*, den Erfgroothertog *van Saksen-Weimar* en prins *Alexander*.

— Men schrijft van gisteren uit 's Gravenhage: „Gisteren morgen heeft Z. K. H. de erfgroothertog *van Saksen-Weimar*, vergezeld van Z. K. H. den prins *Alexander*, de koninklijke kabinetten van schilderijen, zeldzaamheden, penningen en gegraveerde steenen, gelijk mede de koninklijke bibliotheek, bezocht, en daarbij duidelijke blijken gegeven van die kennis, dat kunstgevoel, en die belangstelling in al wat schoon en edel is, welke aan de vorsten van het huis van *Saksen-Weimar* eigendommelijk zijn.”

— Voorts meldt men van daar, vernomen te hebben, dat de komst van Z. K. H. den grootvorst-troonsopvolger in dit Rijk, ten gevolge van Hoogstdeszelfs langer oponthoud te Kopenhage, tot de maand october aanstaande zou zijn uitgesteld.

— Door de belanghebbenden zijn, sedert de laatstgedane opgave, wederom geligt de navolgende, door Z. M. verleende octrooijen:

Een octrooi in dato 21 Maart 1838, voor den tijd van tien jaren verleend aan *C. Campbell*, te Rotterdam, op de invoering eener verbeterde wijze van vervaardiging van platen of rollen met verheven oppervlakten, om op papier, zijde, katoenen stoffen, en andere fabrikaten en zelfstandigheden te drukken en te stempelen.

Een octrooi in dato 29 Maart 1838, voor den tijd van tien jaren verleend aan *L. Zilcken*, te 's Gravenhage, op de invoering der uitvinding om in den tijd van twaalf dagen en met eene groote bezuiniging mest te vervaardigen.

Een octrooi in dato 15 April 1838, voor den tijd van tien jaren verleend aan *T. Bellamy Dale*, te Leamington in Engeland, domicilium verkozen hebbende bij *C. G. Uhlenbeck* te Amsterdam, op de invoering van eene verbeterde wijze om zekere geleiachtige zelfstandigheden, bekend onder de benaming van vischlijm, te zuiveren, en ook oplosbaarder en tot een algemeen gebruik voordeeliger te maken.

Een octrooi in dato 20 April 1838, voor den tijd van tien jaren verleend aan de weduwe *Hendrik Duijs en Zoon* te Rotterdam, op de uitvinding van eene zamenstelling, door hen genaamd, branders zetgeil, geschikt om in de branderijen en bierbrouwerijen de gist te vervangen.

Een octrooi in dato 5 Mei 1838, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan *A. Scheerboom* te Amsterdam, op de uitvinding van een toestel om in paleizen, bureaux, kazernen, hospitalen, gevangenissen, bijzondere woningen en ook in schepen, bij heete luchtsgesteldheid, de temperatuur te verkoelen en de lucht te zuiveren.

Een octrooi in dato 8 Mei 1838, voor den tijd van vijftien jaren, van af den 17den Augustus 1836 verleend aan *W. E. Newton*, woonachtig te Londen, domicilium verkozen hebbende bij *C. G. Uhlenbeck* te Amsterdam, op de invoering van eene verbetering in het gebruiken der voortbrengselen, welke men verkrijgt bij het bereiden van soda uit gemeen zout.

— Z. M. heeft den heer *J. F. Augier*, [illegible] bij den waterstaat in de provincie [illegible], benoemd tot aspirant-ingenieur van den waterstaat.

— Uit Amsterdam schrijft men, dat de heer *C. Kruseman* met zijne schilderij, voorstellende Z. K. H. den Prins *van Oranje* te Bautersem op het oogenblik van de verwonding van hoogstdeszelfs paard, op den 12den Augustus 1831, in de hoofdstad is aangekomen, en tot den 15den der volgende maand, dit uitmuntend tafereel in het gebouw der koninklijke akademie van beeldende kunsten aldaar, ten voordeele van hulpbehoevenden, ter bezigtiging zal stellen.

— Door de regtbank te Amsterdam is gisteren de heer *Beukman*, in zijne tegen den heer officier van justitie gerigte oppositie, ter zake van het vonnis waarbij de heer gouverneur van Noordholland gemagtigd wordt zich in het bezit te stellen van de gronden waarover de Haarlemmer spoorweg zal moeten loopen (zie ons n° 158), — niet ontvankelijk verklaard, op grond vooral dat, hetwij

men de wet van 8 maart 1810 als bestaande of als afgeschaft beschouwt, in beide gevallen niet de officier van justitie, maar de heer gouverneur, als vertegenwoordigende den staat, volgens art. 69, no. 1, van het Wetb. van Burgerlijke Regtsvordering, had behooren opgeroepen te worden.

— Gisteren is te Amsterdam bij den scheepstimmerbaas der Amsterdamsche stoomboot-maatschappij *J. L. Ceuvel*, aan de werf *Vredenhof*, op de hoogte van den Kadijk, de kiel gelegd voor het stoomvaartuig *Friso*, hetwelk voor rekening der Friesche stoomboot-reederij, onder directie der heeren *Fontein*, *Harmens* en *Rodenhuis*, te Harlingen, bestemd is, om tusschen Amsterdam en Harlingen dienst te doen.

— Volgens een vergelijkend oversigt van den invoer in onze Oost-Indische bezittingen in de jaren 1826 en 1836, voorkomende in het Amsterdamsche *Handelsblad*, heeft dezelve bedragen: aan koopmanschappen in 1826 ƒ 10,250,175 en in 1835 ƒ 17,848,748; aan specien in 1826 ƒ 3,982,822; in 1836 ƒ 676,150 (uitgezonderd de gouvernements-goederen, die in 1836 alleen eene waarde van ƒ 4,034,035 hebben bedragen). — Uit eene specifieke opgave van de hoeveelheden welke uit verschillende rijken in onze Oost-Indische kolonien in de genoemde jaren, zijn ingevoerd, blijkt, onder anderen, dat er eene belangrijke vermindering in den aanvoer heeft plaats gehad van Amerika, à ƒ 415,269, van de kust van Coromandel en Malabaar, à ƒ 398,977 en van Manilla, à ƒ 187,221. Daarentegen merkt men bij den aanvoer uit Engeland de aanzienlijke vermeerdering van ƒ 2,240,083 op; iets hetgeen tot feitelijke wederlegging kan strekken van de beweringen der engelsche periodieke drukpers, dat namelijk Nederland nopens den handel op Java bekrompen te werk gaan en de britsche koopvaart derwaarts onderdrukken zoude.

De provinciale staten van Antwerpen hebben in hunne zitting van den 16den almede een adres tegen de 24 artikelen goedgekeurd. Het schijnt dat dit voorbeeld thans door al de belgische provincien gevolgd wordt.

— Door de belgische bladen wordt bij voortduring geklaagd over de dienst op de ijzeren spoorwegen, thans, inzonderheid, over de willekeur der beambten in het verleenen of weigeren van plaatsen, strijdig met de reglementen, enz. — Uit Antwerpen meldt men intusschen, dat thans het tweede spoor over den weg van daar naar Brussel gereed en reeds gebruikt is geworden; men belooft zich daarvan veel bespoediging en gemak voor den handel. Op den spoorweg naar Brussel heeft overigens dezer dagen eene buitengewone drukte plaats, door de groote kermis die aldaar deze week invalt en de harddraverijen in de vlakte van Monplaisir.

— In Westvlaanderen, in de streken van Maldeghem, Krettelaere Thielt, Blankenberg, enz. heeft men in den nacht van den 13 op 14den dezer een zwaar onweder gehad, van hagel vergezeld, hetwelk veel schade aan het te veld staande gewas heeft toegebragt. Op vele plaatsen is de bliksem ingeslagen. Te Yperen onder anderen op vijf onderscheidene plaatsen.

— Te Antwerpen waren gisteren (17 Julij) genoteerd: Belg. 101⅞; O. Met. 106⅝ Sp. Ardoin 22⅞; Differed 6; Nap. n. 93¾; Rom. L. 101¾; Certif. te Antw. 100¾; Braz. 80¼. — Wissel op Amst. en Holl. ⅛ pCt. verl. pap.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — Te *Bonn* overleed den 10den dezer vrouwe HELENA JACOBI, in den hoogen ouderdom van 85 jaren. Zij was de zuster van F. H. JACOBI, de tijdgenoot en grootendeels ook de vriendin van KLOPSTOCK, LESSING, GOETHE, HAMANN, STOLBERG, NIEBUHR, HERDER en CLAUDIUS. Met een helderen geest en beminnelijk gemoed toegerust, had zij het geluk gehad van den omgang te genieten der edelste en beste harer tijdgenooten en was zij ook in haren ouderdom hooggeacht door allen die haar kenden. — Ter herinnering aan het jongst verblijf van den franschen schilder HORACE VERNET is te *Berlijn* een groote gedenkpenning geslagen, welke zoowel den vervaardiger, den stempelsnijder BRAND, eer aandoet als tot een blijvend bewijs van de duitsche gastvrijheid en waardering der kunst en derzelver beoefenaars kan strekken. Een gouden exemplaar van dezen penning is den heer VERNET toegezonden geworden. — De onlangs te *München* plaats gehad hebbende afgieting van THORWALDSEN's model van SCHILLER's standbeeld is sedert gebleken volkomen gelukt te zijn. Aan het dertien en een half voet hooge en colossale ertsen standbeeld, hetwelk reeds van zijn vorm ontdaan is, moet nu nog de laatste beschavende hand gelegd worden, waartoe intusschen tijd genoeg voorhanden is, daar het standbeeld eerst den 9den Mei van het volgend jaar, op den dag van SCHILLER's overlijden, op deszelfs voetstuk te *Stuttgart* zal geplaatst worden. — In den *Cottaschen* boekhandel te *Stuttgart* en *Tübingen* is thans het laatste gedeelte verschenen van een voor de beminnaars van oude boekwerken onontbeerlijk geschrift: *Repertorium bibliographicum in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum* 1500 *typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel adcuratius recensentur*, *opera* L. HAIN, 2 vol. gr. 8°. (schrijfpap. 10 fl. of 5 Rthlr. 16 gr.; drukpapier 8 fl. 48 kr. of 5 Rthlr.) Dit werk kan als eene aanvulling en verbetering van het werk van PANZER over de drukken der 15de eeuw aangemerkt worden. De schrijver, wien de vrije toegang tot de aan oude drukken rijke bibliotheek van *München* openstond, heeft voorts de beste in den laatsten tijd verschenen bibliographische geschriften en catalogussen bij de bearbeiding van zijn werk geraadpleegd, en zich daardoor, alsmede door de mededeeling van geleerde vrienden, in staat gezien, vele misslagen van PANZER te verbeteren en de kennis der eerste voortbrengselen van de drukpers meer volkomen te maken.

RUSLAND. — De russische bladen van het laatst der vorige maand behelzen het jaarlijksch verslag van den minister voor het openbaar onderwijs over den staat van zijn departement gedurende het afgeloopen jaar. Aan het slot van zijn verslag zegt de minister UWAROFF onder anderen, dat in de vijf jaren, gedurende welke hij aan het hoofd van het bestuur over het onderwijs stond, eene hoogeschool, 9 gymnasien, 49 kantonsscholen, voor den adellijken zoowel als voor den burgerstand, 283 gemeentescholen en 112 bijzondere inrigtingen van onderwijs, nieuw opgerigt en tot stand gekomen zijn. In het algemeen was het getal der gestichten van onderwijs en opvoeding met 480 en het aantal leerlingen met 25,000 vermeerderd; in het geheel ontvingen in de gestichten van volksonderwijs aan het ministerie ondergeschikt, 95,566 leerlingen onderwijs, en naar eene zoo naauwkeurig mogelijke berekening, stond het getal dergenen die onderwijs kregen, zoo in de openbare als bijzondere inrigtingen van onderwijs, over het geheele rijk, tot dat der bevolking als 1 : 43. Verder zegt de minister, dat alle vakken van onderwijs, ook bijzonder door 's keizers grootmoedigheid, in de laatste vijf jaren, een nieuw leven bekomen hebben. In de van Polen afgescheidene gewesten was eene nieuwe rigting aan het volksonderwijs gegeven, algemeen was de vaderlandsche taal ingevoerd, en bij de vorming in die gewesten aan de jeugd gegeven, onderscheidden dezelve zich naauwelijks meer van het groot-russisch gouvernement; een streng en waakzaam opzigt was in de laatste vijf jaren op het bijzonder onderwijs en de privaat-leeraren ingesteld; van gouvernementswege waren 31 bibliotheken opgerigt, die alle klassen van lezers in de gelegenheid stelden om kennis en wetenschap op te garen. Dit waren de vruchten der vijf laatste jaren. Bij de ontwikkeling der jeugdige krachten, werd de jeugd voorts steeds ingeprent, dat volmaking van het verstand, zonder eene even groote vorming van zeden, in alle levensbetrekkingen eene hersenschim was, die verderfelijke gevolgen kon hebben. Bijzonder wordt op de eenvormigheid van taal gewerkt, welke met eenparigheid in het bestuur, bij de groote uitgestrektheid van het rijk, een noodwendig vereischte was. In de oostelijke gewesten van het rijk werd thans een opvoedingsstelsel gevolgd, hetwelk dezelve, van lieverlede gemeenzaam maakte met de Aziatische levenswijs, de opmerkzaamheid vestigde op de Aziatische talen en letterkunde en zelfs de bewoners der afgelegene steppen met scholen verrijkte. Bij de verdere ontwikkeling van het voorgestelde plan, zou de hoogeschool van *Kasan*, haren invloed op de Kaukasische en Transkaukasische gewesten uitoefenende eenmaal de volken van twee werelddeelen door den band van kennis en beschaving verbinden. Aan een ander punt van het rijk, in het zoogenoemd Oostzee-gouvernement, had men zich evenzeer beijverd, om, met in achtneming der plaatselijke behoeften, de russische taal en vorming in te voeren. Ten slotte drukt de minister zijne overtuiging uit, dat, bij volharding in het voorgestelde doel, de gewenschte uitkomsten zullen verkregen worden. — Een onlangs verschenen vierde deel van de werken der St. Petersburger Akademie van Wetenschappen behelst de volgende verhandeling: »*Een nieuw bewijs dat de grondvesters van den russischen Staat Noormannen waren, en tevens eene opheldering over den tot heden bijna geheel onbekenden arabischen reiziger, uit wiens werk dit bewijs getrokken is.* De schrijver dezer verhandeling is de heer VON FRAEHN. — In het afgeloopene tooneeljaar van den nationalen schouwburg te *St. Petersburg*, welke na de groote Vasten, den 15den April 1837, oude stijl, een aanvang nam en op den 13den Februarij ll. werd gesloten, zijn 57 nieuwe tooneelstukken opgevoerd, waaronder zich echter slechts 15 oorspronkelijke bevonden.

GRIEKENLAND. — Op den 3den Julij jl. vereenigden de leden der nieuw gevestigde hoogeschool te *Athene*, op de plaats zelve waar voormaals de Akademie van PLATO was, zich op een feestmaal, ter viering van den eersten jaardag van het bestaan der hoogeschool. De fransche geleerde RAOUL-ROCHETTE, die zich thans op eene wetenschappelijke reis in *Griekenland* bevindt, en bij de feestvoering tegenwoordig was, deed daarbij een aanspraak, waarin hij het herboren *Griekenland* geluk wenschte met deszelfs vooruitgang in het gebied der wetenschappen en met de der Muzen zoo aangename rust, welke het thans genoot.

FRANKRIJK. — Van regeringswege is dezer dagen uit de leden der Akademie van wetenschappen eene commissie benoemd, die last is om, met alle naauwgezetheid, wetenschappelijk, en door historische vergelijking, te onderzoeken, in hoeverre de Noord-Afrikaansche bezittingen behoefte hebben aan eene kolonisatie en hoever de middelen zich daartoe uitstrekken. — Bij een besluit van den grootzegel-bewaarder is de heer BURNOUF, lid van het Instituut en Professor in het sanskritisch aan het *Collége de France*, tot inspecteur der oostersche stempels en drukletters tot de koninklijke drukkerij behoorende, benoemd geworden, ter vervanging van den heer A. JAUBERT. — Terwijl een gedeelte van de periodieke drukpers der fransche hoofdstad, inzonderheid de, in tegenoverstelling van de oudere, dusgenoemde goedkoope dagbladen achteruitgaan, of zich door bijzondere hulpmiddelen staande houden, heeft zich echter eene drukpers-onderneming, zonder veel opgang te baren, en zich slechts aan een bepaald vak wijdende, tot het verbazend getal van 22,000 abonnementen kunnen verheffen. Het is het *Journal des demoiselles*, dat door zijne behandeling en strekking algemeene bescherming vindt en tot zelfs in *Rusland* gelezen wordt. Van de overige bladen is het inzonderheid den eigenaar van het te *Parijs* uitkomend engelsch blad *Galignani's Messenger* welgegaan, die door hetzelve rijk geworden is. Het regtskundig

dagblad, *le Droit*, heeft aan de *Gazette des Tribunaux* deszelfs naam en rang niet kunnen doen verliezen. Wat het steeds ministeriele *Journal des Débats* aangaat, men kan hetzelve als eene kweekplaats van staats-ambtenaren aanmerken, dewijl de aan hetzelve arbeidende redacteurs gereedelijk in het bezit van posten komen, zoodat eene vaste verbindtenis aan het *Journal des Débats* als een middel wordt aangemerkt, om vooruit te komen. Geen der overige fransche bladen oefent denzelfden invloed uit, biedt eene dergelijke vereeniging van onderscheidene talenten aan en bezit grootere hulpmiddelen. De beste fransche schrijvers in de meest verschillende vakken behooren tot dit blad of hebben tot hetzelve behoord. Onder de uitzonderingen ten deze worden echter geteld de zich noemende GEORGE SAND en de bekende Abt DE LA MENNAIS. De laatstgenoemde verneemt men, dat thans weder aan een nieuw werk arbeidt, waarin hij zich al verder van de leerbeginselen der R. K. kerk verwijdert en tot een volkomen pantheismus schijnt te naderen.

NEDERLANDEN. — In den *Avondbode* van eergisteren leest men: » De heer FORSTEN, die onlangs door den Koning tot lid der kommissie voor het natuurkundig onderzoek in *Indië* is benoemd geworden, en, zoo wij vernemen, spoedig naar zijne bestemming denkt te vertrekken, schijnt meer bepaaldelijk voor de Zoölogie werkzaam te zullen zijn, hoezeer hem daarbij de verzameling van voorwerpen tot andere takken der natuurlijke historie behoorende, ten sterkste is aanbevolen. Vooreerst schijnt hem het eiland *Celebes* als eerste werkkring aangewezen te zullen worden; hetgeen, aangezien dit eiland door natuurkundigen tot nog toe weinig of niet bezocht is geworden, aan de beoefenaars der natuurlijke historie het uitzigt geeft op belangrijke ontdekkingen." — Uit den *Algemeene Konst- en Letterbode* ontleenen wij nog het volgende omtrent wijlen den heer Mr. JACOB HENDRIK ONDERDEWIJNGAART CANZIUS: » Vroeger heeft hij zich algemeen bekend gemaakt door de oprigting eener uitstekend en op eene groote schaal ingerigte fabrijk van mathematische, physische, anatomische, chirurgische en andere werktuigen, en de medewerking tot het daarstellen van het godsdienstig genootschap: *Christo sacrum*; — later ook door zijne veelvuldige diensten, bij de tentoonstellingen der volksvlijt te *Gent*, *Haarlem* en *Brussel* bewezen. Zijne wetenschappelijke en letterkundige verdiensten werden door het Zeeuwsch genootschap, de Hollandsche maatschappij der wetenschappen te *Haarlem* en de maatschappij van Nederlandsche letterkunde te *Leiden* op prijs gesteld, blijkens zijne benoeming tot derzelver medelid, welke hij door zijn' ijver en kunde wist waardig te blijven."

Nieuwste Fransche Letterkunde.

LA CHUTE D'UN ANGE, par A. DE LAMARTINE. 2 vol.

Onder de nieuwst in het licht verschenen werken, heeft zich al dadelijk op den eersten rang geplaatst het dichtstuk, den val eens Engels beschrijvende, waarvan de naam des makers echter geenszins de eenige aanbeveling geweest is. De val eens Engels wordt door *Lamartine* eene episode genoemd uit een werk van meer uitgebreiden omvang hetwelk hij in vervolg van tijd hoopt ten einde te brengen. *Jocelijn* schijnt daarvan het eerste, dit het tweede tusschen-verhaal uit te maken. Voor wat dichterlijke vinding en bewerking aangaat, komt het ons voor, dat dit verhaal de voorkeur verdient boven het eerste; en ofschoon het ons op een geheel ander tooneel verplaatst en het daardoor wel eens wat moeijelijk wordt om vergelijkingen te maken; zoó zijn er toch altijd punten over, die gemeenschap hebben; zoo als plaatsbeschrijvingen, uitdrukkingen van het gevoel, zinnebeeldige voorstellingen en wat dies meer zij. *Lamartine* verplaatst ons in dat dichtstuk, hetwelk hij een-verhaal noemt, in den eersten menschentijd, toen het reuzengeslacht de aarde beheerschte en in bandelooze uitspattingen de wereld vervulde met deszelfs misdrijven en verkeerdheden. De aanleiding wordt genomen uit een gezigt op den Libanon, van uit zee genoten bij stil weder; een grijsaard die zich toen aan boord bevond deelde omtrent dat gebergte eenige berigten mede die den dichter uitnoodigden, om daar meer van te weten; en in gezelschap van dien grijsaard besteeg hij den top des bergs en had daar, in zinsverrukking eenige gezigten, die hem in het verledene verplaatsten. De geschiedenis, hoe een Engel, bekoord door de bevalligheden eener onschuldvolle maagd, mensch wordt en welke zijne lotgevallen als mensch waren, werd hem toen verklaard. Is de beschrijving der maagd wegslepend schoon, niet minder krachtig geschilderd is de strijd tusschen den gevallen engel, nu mensch geworden, om zijne beminnelijke *Daïdha* te redden uit de magt van bloeddorstige en afzigtelijke reuzen. Daarop volgt een verhaal hoe hij, [illegible] van dit beroud, tot slaaf wordt gemaakt; roerend is het verhaal hoe hij zijn leed draagt, hoe *Daïdha* hem de taal der menschen leert, en eindigt met hem op het teederst te beminnen. Maar ook de straf volgt daarop. Na eene wonderlijke redding uit een toren, waarin *Daïdha* het misdrijf boeten moest van eenen slaaf bemind te hebben, ontvlugten beide met het kroost hun gegeven; en komen eindelijk aan den oever der zee van Syrie aan. Eindelijk ontmoeten zij eenen grijsaard, die hun de leer van éénen God doet kennen, en die in een boek van groote waarde las, waarin des scheppers wijsheid en liefde werd verkondigd. Doch door het reuzengeslacht ontdekt, wordt die grijsaard vermoord; en de gevallen Engel en zijne gade gevangen genomen en vervoerd naar de reuzenstad. De beschrijving dier ontmoeting met den Godsman, en de vervoering der gevangenen, zijn meesterlijk, even als de schilderij van de wandaden der Titans levendig en grootsch is. Tegenover het reine beeld van *Daïdha*, heeft de dichter overgesteld het beeld van *Lakmi*, wier schoonheid het hart eens Duivels dekt; de kuische gade wordt hier tegen de wellustige boeleerster der Titans overgesteld; en des dichters vindingrijk-vernuft is niet achtergebleven in de teekening die hij hier geeft. De omverwerping van het rijk der Titans door *Cedar* (den gevallen Engel), ten gevolge eener voor dezen in *Lakmi's* hart ontstoken liefdedrift; de vlugt door de woestijn; en het omkomen van allen, is voortreffelijk. Men kan gevoelen dat *Lamartine* zelf die zandwoestijnen heeft doorwaad, zoo levendig beschrijft hij dien togt. Er is op dat dichtstuk wel eenige aanmerking te maken; als daar zijn, wat de uitvoering betreft, dat de verzen niet allen even gekuischt zijn, en de rijm niet behoorlijk is in acht genomen; ook kwam het ons voor, als of hier en daar de schildering wat te overdreven was; zoo als in het eerste gevecht met de reuzen; het afbreken van den toren, waarin *Daïdha* versmacht, en de festijnen der reuzen; maar door de menigte lichtende punten van het gedicht, worden deze feilen schier niet opgemerkt. Er heerscht in dit gedicht, even als in *Jocelijn* en in de meeste losse gedichten van *Lamartine*, eenen gemoedelijken toon, eene weldadige strekking ten goede, eene opleiding tot deugd en opwekking tot godsdienstig gevoel, dat hem zoo gunstig onderscheidt van vele Fransche dichters van dezen tijd; en in het belang der fraaije kunsten en der letteren is het te wenschen, dat de dichter het geluk moge smaken van zijn geheele werk te voltooijen; na zijne twaalf tusschen-zangen achtervolgens medegedeeld te hebben. Misschien wel is de reeds vroeger aangekondigde maar niet in 't licht verschenen: *la Soeur de Charité* de derde tusschen-zang; en hoe moeijelijk het waarschijnlijk zij, om deze gedichten in nederduitsche verzen over te gieten, zou zulks een verdienstelijk werk zijn; de schoonheden waarvan *Jocelijn* en *la Chûte d'un ange* overvloeijen, zouden meer dan genoeg de daaraan te koste gelegde moeite beloonen. Het *Museum Littéraire*, waarin dit dichtstuk opgenomen werd, heeft daardoor groote aanwinst verkregen.

Ter Amsterdamsche Beurs van gisteren (17 *Julij*) waren genoteerd: Ned. Werk. Sch. $2\frac{1}{2}$ pCt. $55\frac{1}{16}, \frac{5}{16}, \frac{3}{8}$; dito 5 pCt. $101\frac{15}{16}, 102\frac{1}{16}$; Uitg. 9; Kansb. *f* $25\frac{1}{2}$; Am. Synd. $4\frac{1}{2}$ pCt. $96\frac{7}{8}, \frac{1}{4}$; dito $3\frac{1}{2}$ pCt. $80\frac{1}{4}$; O. I. $99\frac{5}{8}, \frac{11}{16}$; Handelm. $171\frac{5}{8}, 170, \frac{3}{4}, \frac{1}{2}$; Ards. 85 £ $22\frac{3}{16}, \frac{5}{16}, \frac{1}{4}$; Rusland 1798. $105\frac{5}{8}$; Roeb. $70\frac{1}{4}$; Met. 5 pCt. 103; Col. $20\frac{5}{8}$; Peru $12\frac{13}{16}$; Rijn Spoorw. $107\frac{3}{4}$; Coup. Ards. $16\frac{5}{8}, \frac{1}{2}$.

*** Heden overleed alhier, ten gevolge eener bloedspuwing, na eene ziekte van slechts vier dagen, in den jeugdigen ouderdom van 23 Jaren, JULIANA CONRADINA IDA, teeder geliefde oudste Dochter van Mevrouw de Douairiere WOLDRINGH, geboren Baronnesse VAN HECKEREN TOT KELL.

Eenige Kennisgeving.

Rozendaal, den 15. Julij 1838.

Te BREDA, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.